

אין עוד מלבדו

לע"נ מו"ר הגאון ר' יצחק אייזיק ב"ר בנימין זאב מנצח זצוק"ל
נלב"ע י"ב תמוז תשפ"ג

ועד שבועי שנמסר ע"י אחד הדרשנים שליט"א

פרשת וישב

גילוי אהבת ה' אותנו בכל הבריאה

וכמ"כ הוא מראה לנו את זה בכל מה שיש בעולם, בכל הדברים שהקב"ה ברא להחיות בהם נפש כל חי בכל הטעמים, בכל הריחות, אנחנו כבר התרגלנו אליהם, זה לא מדבר אלינו, אבל בכל נקודה אפשר לראות זאת, בכל קפה, בכל מים קרים, בכל הנעימות שיש בכל המוצרים, הזן את העולם כולו בחן בחסד ברחמים, כל הצבעים, כל הצלילים, כל מה שברא להנות בהם בני אדם, הכל אמור לעזור לנו להתבונן בטוב ה', ולעורר אותנו לאהוב אותו יותר ויותר, ולראות בגדלותו ית', ובהשגחתו עלינו כעל בן יחיד.

בין נס לטבע

וכמו שכל דבר חריג מפעים את האדם, כך צריך לעורר את עצמינו אף בדברים שהשגרה וההרגל שלטו בהם, בהכל לראות את יד ה', שהרי מהו ההבדל בין נס לטבע? טבע זה נס שהתרגלנו אליו, ממילא כבר לא רואים וחשים בו, כיון שהוא חוזר ע"ע, ואדם כבר חושב שזה אוטומטי, וכביכול ח"ו עובד לבד, ונס זה יציאה מהשורה, שגם את האדם הישן הוא יכול להעיר אותו לרגע.

מתן שכרם של צדיקים, ובדקדוק רב

וַיֵּשְׁבוּ לְאָכֵל לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וַהֲנִיחַ אֲרֶחֶת יִשְׁמַעְאֵלִים בְּאֶה מַגְלֵעַד וּגְמִלֵיהֶם נִשְׂאִים נִכְלָאת וּצְרִי וְלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרֵימָה (בראשית לז, כה), אומר רש"י הקדוש: למה פרסם הכתוב את משאם? להודיע מתן שכרן של צדיקים, שאין דרכם של ערביים אלא לשאת נפט ועטרן שריחן רע, ולזה נזדמנו בשמים שלא יוזק מריח רע. שואל ר"ח שמואלביץ: יוסף הצדיק הולך לעבור גלגולים, ייסורים, וניסיונות, אצל פוטיפר, ובכלא, וכל מה שעבר, א"כ מה זה כבר משנה מה הוא יריח בדרך? עונה ר"ח: רואים מכאן שהכל מדויק, אנחנו חושבים שבן אדם כבר עובר יסורים, אז כבר לא משנה, עוד יסורים - פחות יסורים, אך כאן רואים עד כמה הדברים מדויקים.

אני נזכר שבשנת תשכ"ז - מלחמת ששת הימים - בירושלים נפלו פצצות, ונפל פגז על בלון גז והדליק שריפה גדולה, וממש אחרי כמה דק' נפל פגז על דוד שמש, וכיבה את השריפה, שאל ר"ש שבדרון: אם הקב"ה רוצה להדליק, שידליק, אם הוא רוצה לכבות, שיכבה, וענה: הקב"ה רוצה להראות לנו את אהבתו אלינו גם כשישנה צרה.

אפי' בהסתרה שבתוך הסתרה...

אף כאן, בתוך כל הקושי שפקד והיה אמור עוד לפקוד את יוסף הייתה איזו שהיא חריגה של ריח טוב שלא כפי הדרך אצלם, חיוך אלוקי ליוסף, וכעין הצצה של בעל הבירה להזכיר לו אני איתך למרות כל ההסתרה.

יוסף הצדיק – מתחילה ועד סוף

נקודה נוספת. כשאנחנו מתבוננים במסלול הבלתי נתפס שהתורה מפרטת לנו שעבר יוסף הצדיק, מהבן החביב של יעקב אבינו, שיישב איתו כבן יחיד ללמד אותו את כל התורה שלמד אצל שם ועבר, והכתונת הפסים שעשה לו כדי להראות לו את חיבתו לפניו, ופתאום הוא מוצא את עצמו מרוחק, מושפל, נמכר, מגיע למצרים בתנאים קשים מאוד, ולאחמ"כ אדון בביתו של פוטיפר, ואז הושלך לכלא, כל הזמן עליות ומורדות, ובכ"ז אומר רש"י ששום דבר לא השפיע עליו, הוא יוסף הרועה את צאן אביו, הוא יוסף שהי' במצרים ונעשה מלך ועומד בצדקו.

וכמו שחז"ל מספרים עה"פ: בְּנֹת צַעֲדָה עָלִי שׁוּר (בראשית מט, כב), שבנות מצרים הלכו על החומה כדי להביט ביופי שלו, ובכ"ז יוסף עצם את עיניו.

ש-ו-ם דבר לא הזיז לו, מעט מזעיר השגה עבורנו על רום גדלותו וצדקותו, שלא נתן לשום אירוע להשפיע עליו למרות שהיו לו כ"כ הרבה סיבות ליפול ולהתייאש, ולא השתמש בשום פטור לעצמו.

ואילו אנו כל חריגה ואפי' הכי קטנה כבר יכולה למוטט אותנו ולגרום לנו להרים ידיים, וכמו המשפטים המצויים בינינו, "זה לא בשבילי", "זה לא מצב שאני יכול לגדול", "אין סיכוי שאני יתקדם במצב הזה" וכו'.

"כרטיס הלוטו שלי"

אך אצלו לא כן, הלא יכל לומר כל הצדקות שלי כל ההתגברויות שלי שום דבר לא עובד, ובכ"ז לא רק שלא התייאש, אלא אף נשאר באותה צדקות ורוממות חרף כל הנסיונות הכי לא פשוטים, מתוך אמונה עמוקה שזה הכי טוב עבורי, והקושי הזה יציל אותי, הקושי הזה ירומם אותי, זהו "כרטיס הלוטו שלי", וזהו המסלול שאותו בחר ה' עבורי, וע"כ התורה מקדישה עבורו **חצי** מחומש בראשית!!!

אֵיתָן מוֹשֶׁבֶךְ (ע"פ במדבר כד, כא)

ומכאן יש ללמוד, מה רבה חשיבותה של היציבות והעמידה האיתנה בעבודת ה', ובאמונה הפשוטה שכולנו וכל הנעשה איתנו הכל מושגח בדקדוק מופלא, ולא ח"ו רצף של מקרים ותאונות אקראיות, שח"ו במקרה "אכלתי אותה" עם האבא הזה, עם המשפ' הזו, ועם ההוא ששונא אותי, ועם המצב הזה, ושהכל בגללו, והיא אשמה וכו'.

כמה עלינו להשתדל בכך, ולא לתת לכל האתגרים שמעמיד ה' בפנינו להחלישנו, אלא להתאמץ, להתגבר, לשים בצד, לא לעשות חשבונות, להאמין בכל לב שהקב"ה מנהל את העולם, ואין בהם טבע ומנהגו של עולם, ולזכור: מי העומד מאחורי כ"ז, ושהכל לטובתנו, הכל לרומם אותנו ולנשאנו, ושמתחת לכל קושי יש מטמון גדול, ובנוסף לכך איזה אור גדול עוד מחכה לנו אחר כ"ז.

ולזכור עוד: שאף אדם גדול לא צמח על "מגש של זהב", ולכולם היו קשיים גדולים, וכמו שנא' לדוגמא אצל יונה הנביא ודוד המלך ע"ה: כָּל מִשְׁבְּרֵיךָ וְגִלְיָה עָלַי עָבְרוּ (יונה ב, ד. תהלים מב, ח), ובכ"ז עמדו בהם בגבורה ובאמונה, עד להשגת שלמותם, ואף אנו אין לנו להירתע מכל העובר עלינו, ולהמשיך להילחם עד לניצחון הגדול בעזרת שמים.

החג המאפיין של היהדות - הודאה

ועכשיו קצת מענייני חנוכה המתקרב אלינו.

אחד הסממנים היקרים והחשובים של החג הזה הוא: הלל והודאה, כל יום גומרים את ההלל, ומוסיפים על הנסים בבהמ"ז ובתפילות, זה חג של תודה, ובעצם זה חג המאפיין מאוד יהודי, שהרי ע"כ אנו נקראים יהודים ע"ש יהודה שהוא מלשון תודה, וכמו שאמרה אמו: הפעם אוֹדָה אֶת ה' עַל כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה (בראשית כט, לה), ואף יהודה עצמו למרות הבושה הרבה הודה וכמש"כ: וַיִּכַּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר צְדָקָה מִמֶּנִּי (בראשית לח, כו).

מרכזיות ההודאה ביהדות

זה דבר כ"כ מרכזי ביהדות, רואים את זה גם ברמב"ן המפורסם בסוף פר' בא שאומר זאת בצורה הכי ברורה שאפשר: והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין לקל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלקיו שבראו.

אנחנו אומרים בתפילה: לפיכך אנחנו חייבים להודות לך ולשבחך ולפארך, ולברך ולקדש, וליתן שבח והודיה לשמך, וב'נשמת' כ': שכן חובת כל היצורים לפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו להודות להלל ולשבח.

המהרי"ל בן יקר אומר: שהבריות נקראים יצורים ע"ש הפס': עם זו יצרת לי תהלת יספרו (ישעיהו מג, כא). ואחרי שנבראו לשם כך ממילא שזה הוא יעודם.

כמ"כ כ' ר' יונה בשע"ת (שער ג'): ואחרי אשר התברר שהכל ברא השי"ת לכבודו חייב האדם לשום ליבו בכל עת לכבד את ה' ולקדשו בכל דבריו, ולרוממו, להודות לו ולברכו תמיד, כמו שנא': אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת, תָּמִיד תְּהַלְתּוּ בְּפִי (תהלים

לד, ב).

עד כמה אנו צריכים לשאוף ולהשתדל למלא את החובה שלנו.

יש אגרת של המבי"ט (שער א' פ"א): שעיקר הכוונה של התפלה צריכה להיות בשלש הברכות הראשונות ושלוש האחרונות, כי הם שבח והודיה לה', והוא מביא ראיה שזה התכלית, כמש"כ: וְלִעֲבֹדוֹ בְּכָל לַבְבְּכֶם (דברים יא, יג) – והעבודה לקל היא הגדת שבחיו וסיפור נפלאותיו וההודיה על הטובה שמשפיע על כל העולם, ולזה צריך כוונת הלב.

ואין ספק שאם אדם יהיה מחובר הרבה יותר ועמוק יותר לתודה לרבש"ע שהמון דברים יסתדרו לו בחיים, וצריך להתחיל עם הדברים הקטנים ולהתקדם עד הדברים הגדולים.

הודאה אף על הפרטים הזעירים

כ' אצל רחל אמנו שכ"כ התפללה לילדים וכשנולד יוסף: וַתֹּאמֶר אֶסְפֵּךְ אֱלֹקִים אֶת חֶרְפְּתִי (בראשית ל, כג), איזה חרפה נאספה מרחל? אומר רש"י במקום: כל זמן שאין לאשה בן אין לה במי לתלות סרחונה, משיש לה בן תולה בו, מי שבר כלי זה? הילד, מי אכל את התאנים? הילד.

כולם שואלים: זה נקרא אסף ה' את חרפתי? עונה ע"כ ר' שמחה זיסל בס' שם דרך: שהשמחה של רחל הייתה כ"כ גדולה, על כך שזכתה לשבט, ליוסף הצדיק, אבל היא רצתה להודות על הכל, אפי' על הדברים הכי פעוטים, ופשיטא שהיא הודתה על כל הטובות, ואף אנו צריכים להשתדל בכך, ואף על הדברים הכי קטנים לזכור להודות.

הברכה הראשונה שאנחנו מברכים בכל בוקר: הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה, ולכאול' למה זו ברכה כ"כ חשובה שנתן דעת לתרנגול להבחין בין יום ללילה עד כדי שמייחדים לה מקום בברכות

השחר, ולא זו בלבד אלא שהיא הברכה הראשונה שכל יהודי פותח איתה את ברכות השחר בפרט ואת התפילה בכלל?

אומר הסבא מסלבודקא: הגמ' בברכות הלא שואלת: מה מברכים על הגשם? ועונה הגמ': מודים אנחנו לך על כל טיפה וטיפה שהורדת לנו, ואח"כ הגמ' דנה ומסתפקת האם צריכים לברך על מילוי הבאר ועל ההשקיה של השדה, או על כמות אחרת? ועונה שצריך לברך אפי' על טיפה א' של גשם.

וזו גם הסיבה שאנו מודים להקב"ה על הטיפת דעת שהוא נתן לתרנגול, בגלל שהטובה העצומה ביותר זה הדעת, וההתחלה של הדעת זה ההבחנה בין היום ללילה, ז"א, זה רק קצה הקרחון של הדעת שאנחנו קיבלנו, דעת קנית - מה חסרת, דעת חסרת - מה קנית, וע"ז אנחנו מברכים, וכמובן שמונח בזה הודאה על כל שאר הדברים שיש בדעת.

ניתן לקבל את הגליון במייל e0527167700@gmail.com
לפרטים, לתרומות, להערות ולהארות 052-716-7700